

Seat No. : _____

NE-120

December-2015

B.A., Sem.-V

**CC-304 : Geography
(Agriculture Geography)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પરીક્ષાર્થી કોતરેલ નકશાનો ઉપયોગ કરી શકે છે.

1. કૃષિ ભૂગોળના અભ્યાસ માટેના અભિગમોની ચર્ચા કરો. **14**
અથવા
કૃષિ ભૂગોળનો વિષય વ્યાપ જણાવી, તેના અભ્યાસનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.
2. પાક પ્રથા એટલે શું ? પાક પ્રથાને અસર કરતાં પરિબળોની સદૃષ્ટાંત ચર્ચા કરો. **14**
અથવા
કૃષિ ભૂમિ ઉપયોગના નિર્ધારકો કયા છે ? ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
3. ભારતને કયા કૃષિ પ્રદેશોમાં વિભક્ત કરવામાં આવે છે ? તેમની લાક્ષણિકતાઓ શું છે ? **14**
અથવા
કૃષિ પ્રાદેશિકીકરણ માટેની પદ્ધતિઓ કઈ છે ? પાક સાંદ્રણ તથા પાક વૈવિધ્યને આધારે સમજાવો.
4. ગુજરાતના મુખ્ય પાક પ્રદેશો કયા છે ? તેમની લાક્ષણિકતાઓ શું છે ? **14**
અથવા
ટૂંકનોંધ લખો :
(A) હરિયાણી ક્રાંતિ
(B) ભારતમાં કૃષિ સમસ્યાઓ
5. (A) નીચેના પ્રશ્નો માટે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : **7**
(1) પર્યાવરણીય અભિગમ એટલે
(a) કમબદ્ધ અભિગમ (b) વસ્તુગત અભિગમ
(c) પ્રાદેશિક અભિગમ (d) નિશ્ચયવાદી અભિગમ
(2) 1974માં જે. સિંઘ દ્વારા પ્રકાશિત 'હરિયાણાનો કૃષિ એટલાસ' એ કયો અભિગમ કહેવાય ?
(a) પર્યાવરણીય (b) પારિસ્થિતિક
(c) પ્રાદેશિક (d) વસ્તુગત

- (3) _____ એ કૃષિ પ્રાદેશિકીકરણની એક પદ્ધતિ છે.
- (a) પાક પ્રથા (b) ભૂમિ ઉપયોગ
(c) જમીનની ફળદ્રુપતા (d) પાકની ઊપજ
- (4) પ્રદેશની પાક પ્રથાને કયા પરિબલ સાથે સંબંધ નથી ?
- (a) ગ્લોબલ વોર્મિંગ (b) સિંચાઈ
(c) જમીન (d) સ્થળાકૃતિ
- (5) U.S. ના કૃષિ પ્રદેશોના નિર્ધારણ માટે વીવરે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કર્યો હતો ?
- (a) પાક પ્રથા (b) પાક સાંદ્રણ
(c) પાક વૈવિધ્ય (d) પાક મિશ્રણ
- (6) ભારતમાં કઈ કૃષિ સમસ્યા વધુ જટિલ બની રહી છે ?
- (a) પૂર (b) દુષ્કાળ
(c) ખેતરોના કદ (d) પેદાશોના બજાર ભાવ
- (7) હરિયાણી ક્રાંતિ કયા પાક સંદર્ભે ખાસ સફળ રહી નથી ?
- (a) ઘઉં (b) ડાંગર
(c) કઠોળ (d) મકાઈ

(B) ખાલી જગ્યા પૂરો :

7

- (1) બેકર, વાલ્કેનબર્ગ તથા વિટ્લસીનું કાર્ય કૃષિ ભૂગોળના _____ અભિગમ પર આધારિત છે.
- (2) વિશ્વમાં કપાસની ખેતીની અનુકૂળતા વિતરણ અને વેપાર, એ _____ અભિગમ કહેવાય.
- (3) ભારતમાં હરિયાણી ક્રાંતિનો પ્રારંભ 20મી સદીના _____ દાયકામાં થયો હતો.
- (4) _____ નહેરને કારણે ગંગાનગર અને બિકાનેર જિલ્લાના ગ્રામ્ય અર્થતંત્રમાં પરિવર્તન આવ્યું છે.
- (5) આયોજન પંચ અને NRSA અનુસાર ભારતના કૃષિ આબોહવાકીય પ્રદેશોની સંખ્યા _____ છે.
- (6) ગુજરાતમાં અખાદ પાકો હેઠળનાં વિસ્તાર લગભગ _____ % છે.
- (7) ગુજરાતમાં રોકડિયા પાકો હેઠળના વિસ્તારમાં સૌથી વધુ વિસ્તાર _____ હેઠળ છે.

Seat No. : _____

NE-120
December-2015
B.A., Sem.-V
CC-304 : Geography
(Agriculture Geography)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Candidates may use map stencils.

1. Discuss the approaches to the study of Agricultural Geography. **14**

OR

Give the scope of Agricultural Geography and bring out clearly the significance of its study.

2. What is Cropping pattern ? Discuss with examples the factors influencing cropping pattern. **14**

OR

Which are the determinants of agricultural land use ? Explain with examples.

3. India is divided into which agricultural regions ? What are their characteristics ? **14**

OR

Which are the methods of agricultural regionalization ? Explain on the basis of crop concentration and crop diversification.

4. Which are the major agricultural regions of Gujarat ? What are their characteristics ? **14**

OR

Write short notes on :

- (A) Green Revolution.
(B) Problems of Indian Agriculture.

5. (A) Choose the correct option for : **7**

- (i) Environmental approach is also known as _____
(a) Systematic approach (b) Commodity approach
(c) Regional approach (d) Deterministic approach

- (ii) In 1974 the agricultural atlas of Haryana published by J. Singh in 1974 is based on which approach ?

- (a) Environmental (b) Ecological
(c) Regional (d) Commodity

- (iii) _____ is a method of Agricultural regionalization.
- (a) Cropping pattern (b) Land use
(c) Soil fertility (d) Crop yield
- (iv) Cropping pattern of a region is independent of
- (a) Global warming (b) Irrigation
(c) Soil (d) Topography
- (v) Which method was adopted by Weaver for determining agricultural regions of US ?
- (a) Cropping pattern (b) Crop concentration
(c) Crop diversification (d) Crop combination
- (vi) Which problem in Indian agriculture is becoming more serious ?
- (a) Flood (b) Drought
(c) Farm size (d) Market Value of Product
- (vii) Green revolution has not shown much success in
- (a) Wheat (b) Rice
(c) Pulses (d) Maize

(B) Fill in the blanks :

7

- (i) Works of Baker, Valkenberg and Whittlesey are based on _____ approach of Agricultural Geography.
- (ii) Favourable conditions for cotton cultivation, distribution and world trade is _____ approach.
- (iii) In India, green revolution began during the _____ decade of 20th Century.
- (iv) _____ canal has brought about a change in rural economy of Ganganagar and Bikaner districts.
- (v) India is divided into _____ agroclimatic regions according to planning commission and NRSA.
- (vi) In Gujarat area under non-food crops is _____ % of net town area.
- (vii) Among cash crops, area under _____ is the highest in Gujarat.
